

Yttrande om förslag till föreskrifter om energihushållning och värmeisolering i byggnader 243/2025

Inledning

Samhällsservicenämnden i Ljusdals kommun är byggnadsnämnd enligt plan- och bygglagen (2010:900) och ansvarar för bygglovsprövning, tekniska samråd, start- och slutbesked samt tillsyn enligt 11 kap. PBL.

Nämnden har tagit del av Boverkets förslag till nya föreskrifter om energihushållning och värmeisolering. Vi har förståelse för att det omarbetade direktivet om byggnaders energiprestanda behöver genomföras i svensk rätt och ser positivt på ambitionen att stärka energihushållningen i byggnadsbeståndet. En tydlig och sammanhållen reglering är i grunden något som kan underlätta tillämpningen.

Samtidigt innebär förslaget mer än en justering av nuvarande krav. Det är i praktiken en ny regelmodell med ny beräkningsmetod för energiprestanda, införande av eleffektkrav och krav på att möjligheten till solenergiteknik ska beaktas vid nybyggnation. Att allmänna råd tas bort och ersätts av en renodlad föreskriftsstruktur är också en förändring som påverkar det dagliga arbetet i bygglovsverksamheten.

Förändrad tillämpning i byggprocessen

De nya reglerna kommer att påverka bedömningarna i tekniskt samråd och vid startbesked. Även om kravnivåerna i stort sett motsvarar dagens nivå innebär den nya strukturen att handläggarna behöver sätta sig in i nya beräkningsprinciper och nya sätt att redovisa energiprestanda.

I Ljusdal, liksom i många mindre kommuner, bygger tillämpningen i hög grad på att projektörer och kontrollansvariga lämnar in korrekta och fullständiga underlag.

Byggnadsnämndens roll är att göra en rättssäker bedömning av om kraven är uppfyllda, inte att själv genomföra energiberäkningar. När beräkningsmodellen förändras och nya krav tillkommer ställer det ändå krav på att handläggarna har tillräcklig kunskap för att kunna bedöma rimligheten i det som redovisas.

Att allmänna råd tas bort kan på sikt bidra till en tydligare ansvarsfördelning, men i ett inledande skede innebär det också att det praktiska tolkningsstödet minskar. Det är rimligt att anta att detta initialt leder till fler frågor, fler kompletteringar och en något mer försiktig tillämpning. För en mindre organisation utan särskild energispecialistfunktion ökar därmed behovet av både intern samsyn och extern vägledning.

Organisatoriska förutsättningar

Samhällsservicenämndens bygglovverksamhet består av tre bygglovhandläggare, en tillsynshandläggare samt en samordnare som arbetar operativt motsvarande cirka 40 procent av heltid. Verksamheten handlägger årligen omkring 500 ärenden i Ljusdals kommun och cirka 100 ärenden genom samverkansavtal.

Datum

SAMHÄLLSSERVICENÄMNDEN

Organisationen är dimensionerad utifrån nuvarande lagstiftning och arbetsformer. Med cirka 600 ärenden per år är verksamheten effektiv men har begränsat utrymme för större omställningar utan att det påverkar handläggningstider och prioriteringar.

Det är rimligt att räkna med att införandet av den nya regelmodellen inledningsvis kommer att kräva mer tid per ärende. Även en mindre ökning av handläggningstiden får genomslag när ärendemängden är hög. Under övergångsperioden, när gamla och nya regler kan behöva hanteras parallellt, tillkommer ytterligare komplexitet. Detta påverkar även den samverkanskommun som nämnden handlägger ärenden för.

Kompetens och behov av stöd

De nya kraven rör tekniskt komplexa frågor som energiprestanda och eleffekt. För att tillämpningen ska bli likvärdig och rättssäker krävs tydlig och lättillgänglig vägledning. För mindre kommuner är det särskilt viktigt att nationellt stöd finns i form av exempel, beräkningsstöd och utbildningsinsatser.

Om reformen ska få avsedd effekt behöver kommunerna ges möjlighet att bygga upp nödvändig kunskap i god tid före och under införandet. Utan ett sådant stöd finns en risk att tillämpningen blir osäker och att handläggningstider påverkas negativt under en längre period än nödvändigt.

Ekonomiska konsekvenser

Bygglovverksamheten i Ljusdal är till cirka 80 procent taxefinansierad och till cirka 20 procent skattefinansierad. Ökad tidsåtgång och behov av kompetensutveckling kan därför inte fullt ut hanteras genom justering av taxan utan påverkar även den skattefinansierade delen av verksamheten.

När staten genomför förändringar som i praktiken innebär ett utökat eller mer komplext uppdrag för kommunerna aktualiseras finansieringsprincipen. För en mindre kommun med begränsat skatteunderlag får även mindre tillskott av arbetsuppgifter relativt stor effekt. Det är därför angeläget att de samlade ekonomiska konsekvenserna för kommunerna redovisas tydligt och att förutsättningarna för genomförandet klargörs innan föreskrifterna träder i kraft.

I annat fall finns en risk att kostnaderna indirekt övervältras på enskilda sökande genom höjda avgifter eller att andra delar av nämndens lagstadgade uppdrag behöver prioriteras ned.

Avslutande bedömning

Samhällsservicenämnden i Ljusdals kommun delar målsättningen att stärka energihushållningen och ser positivt på en mer sammanhållen föreskriftsstruktur. Samtidigt innebär den föreslagna förändringen en tydlig omställning för mindre kommuner. Under införandefasen bedöms reformen medföra ökad arbetsbelastning och behov av kompetensuppbyggnad. På längre sikt kan en tydligare ansvarsfördelning bidra till effektivare handläggning, men detta är beroende av att kommunerna ges rimliga förutsättningar i form av tydlig vägledning och praktiskt stöd.

Nämnden vill därför framhålla att ett hållbart genomförande förutsätter att de organisatoriska och ekonomiska konsekvenserna för mindre kommuner beaktas fullt ut. Det är avgörande att införandet sker med realistiska förutsättningar, så att reformen

Datum

SAMHÄLLSSERVICENÄMNDEN
stärker energihushållningen utan att samtidigt skapa obalans i kommunernas
myndighetsutövning.